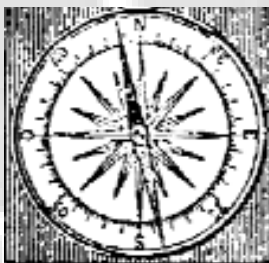

NIEPEŁNOSPRAWNI

**PODSTAWOWE
UPRAWNIENIA
I ULGI**

Stan prawny na dzień 1 maja 2005 r.

WYDANIE IX

Poznaj

Swoje

Prawa

WYDANIE I REDAKCJA:

Stowarzyszenie Klon/Jawor

ul. Szpitalna 5/5

00-031 Warszawa

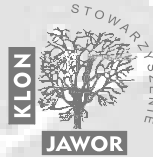
tel. (0-22) 828 91 28

fax (0-22) 828 91 29

e-mail: klon@klon.org.pl

<http://www.klon.org.pl>

<http://www.ngo.pl>

© Stowarzyszenie Klon/Jawor, Warszawa 2005

Wykorzystywanie fragmentów lub całości tekstów broszur z serii „Poznaj Swoje Prawa” wyłącznie za zgodą wydawcy.

Publikacja wydana w projekcie

NGO:SPRAWNI

współfinansowanym

ze środków **Unii Europejskiej** w ramach

Europejskiego Funduszu Społecznego

FINANSOWANIE:

Mazowiecki Urząd Wojewódzki

**Ministerstwo Polityki Społecznej w ramach
Rządowego Programu „Fundusz Inicjatyw
Obywatelskich”**

*opracowanie: Renata Niecikowska
(Stowarzyszenie Klon/Jawor)
aktualizacja wydania IX: Rafał Kowalski
(Stowarzyszenie Klon/Jawor)*

NIEPEŁNOSPRAWNI PODSTAWOWE UPRAWNIENIA I ULGI

Stan prawny na dzień 1 maja 2005 r., wydanie IX

Spis treści

Podstawy prawne i orzeczenia o niepełnosprawności.....	2
Ulgi w PKS i PKP.....	3
Ulgi w PKS/PKP dla inwalidów wojennych i wojskowych..	9
Ulgi w komunikacji miejskiej na terenie Warszawy.....	10
Niestosowanie się do wybranych znaków drogowych	
– karta parkingowa.....	12
System płatnego parkowania w centrum Warszawy.....	15
Ulgi pocztowe.....	17
Ulgi telekomunikacyjne.....	18
Telekomunikacja Polska S.A.....	19
Abonament za radio i telewizję.....	20
Ulgowe bilety do muzeów.....	22
Zwolnienie od podatków lokalnych.....	22
Podatek dochodowy.....	23
Karta Praw Osób Niepełnosprawnych.....	23
Adresy organizacji i instytucji, które mogą służyć poradą i informacją.....	24
Strony internetowe dla osób niepełnosprawnych.....	27

Podstawy prawne i orzeczenia o niepełnosprawności

Podstawa prawna:

- *ustawa z dn. 20 czerwca 1992 r. o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego (Dz. U. z 2002 r., Nr 175, poz. 1440 z późn. zm.),*
- *ustawa z dn. 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2002 r., Nr 9, poz. 87 z późn. zm.),*
- *uchwała Nr XLIII/1040/2004 Rady m. st. Warszawy z dn. 16 grudnia 2004 r. w sprawie ustalenia ulg za usługi przewozowe środkami lokalnego transportu zbiorowego w m.st. Warszawie (Dz. Urzędowy Woj. Mazowieckiego z 2004 r., Nr 320, poz. 10549),*
- *ustawa z dn. 20 czerwca 1997 r. prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2005 r., Nr 108, poz. 908),*
- *uchwała Nr XX/349/2003 Rady m. st. Warszawy z dn. 25 listopada 2003 r. w sprawie ustalenia stref płatnego parkowania (...) (Dz. Urzędowy Woj. Mazowieckiego z 2003 r., Nr 298, poz. 7866),*
- *ustawa z dn. 12 czerwca 2003 r. prawo pocztowe (Dz. U. z 2003 r., Nr 130, poz. 1188 z późn. zm.),*
- *ustawa z dn. 16 lipca 2004 r. prawo telekomunikacyjne (Dz. U. z 2004 r., Nr 171, poz. 1800 z późn. zm.),*
- *ustawa z dn. 21 kwietnia 2005 r. o opłatach abonamentowych (Dz. U. z 2005 r., Nr 85, poz. 728),*
- *rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 16 października 1997 r. w sprawie określenia grup osób, którym przysługuje ulga w opłacie lub zwolnienie z opłaty za wstęp do muzeów państwowych (Dz. U. z 1997 r., Nr 130, poz. 854),*
- *ustawa z dn. 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2000 r., Nr 14, poz. 176 z późn. zm.),*
- *ustawa z dn. 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (Dz. U. z 2002 r., Nr 9, poz. 84 z późn. zm.),*
- *uchwała Sejmu RP z dn. 1 sierpnia 1997 r. Karta Praw Osób Niepełnosprawnych (M. P. z 1997 r., Nr 50, poz. 475).*

W związku z obowiązującą regulacją dotyczącą orzecznictwa o niepełnosprawności, należy pamiętać, że:

- orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy oraz niezdolności do samodzielnej egzystencji, a także

orzeczenie zaliczające do I grupy inwalidów należy traktować na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,

- orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy, a także orzeczenie zaliczające do II grupy inwalidów należy traktować na równi z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności,
- orzeczenie o częściowej niezdolności do pracy oraz orzeczenie o celowości przekwalifikowania zawodowego, a także orzeczenie zaliczające do III grupy inwalidów należy traktować na równi z orzeczeniem o lekkim stopniu niepełnosprawności.

Powyższe zrównanie orzeczeń ma zastosowanie dla przedstawionych w opracowaniu ulg i uprawnień.

Ulg i w PKS i PKP

(Dz. U. z 2002 r., Nr 175, poz.1440 z późn. zm.)

Wszystkie ulgi obowiązują tylko w 2 klasie pociągów, tylko w określonych kategoriach pociągów oraz na podstawie określonych rodzajów biletów (szczegóły te zawarte są poniżej, w opisach uprawnień wyróżnionych grup). Ulgi nie dotyczą przejazdów pociągami EuroCity i InterCity w komunikacji międzynarodowej oraz przejazdów w komunikacji autobusowej ekspresowej.

Osoby uprawnione do ulgowych przejazdów w klasie 2 - na podstawie biletów jednorazowych - korzystające z przejazdu w klasie 1 zobowiązane są uiścić dopłatę w wysokości różnicy między ceną biletu w klasie 1, a ceną biletu w klasie 2 (chodzi o ceny biletów bez ulg). Korzystając z ulgi 100% należy zgłosić się do kasy biletowej po bezpłatny bilet.

➔ **Renciści i emeryci** mają prawo do:

- dwóch jednorazowych przejazdów w ciągu roku kalendarzowego z ulgą 37% w 2 klasie pociągów osobowych, pociągów pospiesznych i ekspresowych na podstawie zaświadczenia wydanego przez:
  - terenowe jednostki Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów,

- regionalne komisje emerytów i rencistów NSZZ Solidarność,
- Niezależny Krajowy Związek Zawodowy w Polsce „Solidarność Weteranów Pracy”,
- Zarząd Główny i oddziały terenowe Stowarzyszenia Emerytów i Rencistów „Solidarność – 80”,
- wojewódzkie i regionalne rady weteranów pracy Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych,
- Niezależny Związek Przyszłych i Obecnych Emerytów i Rencistów „Weterani Pracy”,
- oddziały wojewódzkie Stowarzyszenia Emerytów i Rencistów Resortu Spraw Wewnętrznych,
- zarządy i koła Związku Byłych Żołnierzy Zawodowych i Oficerów Rezerwy Wojska Polskiego,
- okręgowe sekcje emerytów i rencistów Związku Nauczycielstwa Polskiego,
- Związek Zawodowy Pracowników Najwyższej Izby Kontroli,
- Komisję Krajową i zarządy regionów Chrześcijańskiego Związku Zawodowego „Solidarność” im. Księdza Jerzego Popiełuszki,
- zarządy wojewódzkie Związku Emerytów i Rencistów Pożarnictwa Rzeczypospolitej Polskiej,
- oddziały wojewódzkie Związku Żołnierzy Ludowego Wojska Polskiego,
- terenowe jednostki Krajowego Związku Emerytów i Rencistów Służby Więziennej.

Powyższe zaświadczenia ważne są z dowodem osobistym lub innym dokumentem potwierdzającym tożsamość osoby uprawnionej.

UWAGA: Należy pamiętać, że przejazd „tam” i „z powrotem” jest traktowany jako dwa oddzielne przejazdy, nawet jeśli opłata za te dwa przejazdy potwierdzona jest na jednym bilecie. Emeryci i renciści nie mają żadnych zniżek w autobusach PKS.

➔ **Osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności** (niezdolne do samodzielnej egzystencji, inwalidzi I grupy) mają prawo do:

- 49% ulgi w pociągach osobowych i autobusach PKS w komunikacji zwykłej, na podstawie biletów jednorazowych,
- 37% ulgi w pozostałych pociągach PKP i autobusach PKS, również na podstawie biletów jednorazowych.

Do ulgi uprawnia jeden z dokumentów:

- wypis z treści orzeczenia komisji lekarskiej do spraw inwalidztwa i zatrudnienia, stwierdzający zaliczenie do I grupy inwalidów,
- wypis z treści orzeczenia: wojskowej komisji lekarskiej, komisji lekarskiej podległej Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji albo Szefowi Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego albo Szefowi Agencji Wywiadu, stwierdzający zaliczenie do I grupy inwalidztwa,
- wypis z treści orzeczenia lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, stwierdzający całkowitą niezdolność do pracy i niezdolność do samodzielnej egzystencji (od 1.01.2005 prawomocne orzeczenie można również uzyskać w drugiej instancji – od komisji lekarskiej ZUS, należy się więc spodziewać, że uprawniającym dokumentem będzie też wypis z orzeczenia komisji),
- wypis z treści orzeczenia lekarza rzeczoznawcy Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego lub komisji lekarskiej KRUS, stwierdzający niezdolność do samodzielnej egzystencji,
- zaświadczenie ZUS lub KRUS, stwierdzające zaliczenie wyrokiem sądu do I grupy inwalidów bądź uznanie niezdolności do samodzielnej egzystencji,
- legitymacja emeryta – rencisty wojskowego z wpisem o zaliczeniu do I grupy inwalidztwa,
- legitymacja emeryta – rencisty policyjnego wydana przez właściwy organ emerytalno-rentowy podległy Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji lub Ministrowi Sprawiedliwości, z wpisem o zaliczeniu do I grupy inwalidztwa,
- legitymacja osoby niepełnosprawnej, stwierdzająca znaczny stopień niepełnosprawności, wystawiona przez uprawniony organ.

Wszystkie powyższe dokumenty, z wyjątkiem legitymacji emeryta – rencisty wojskowego, oraz legitymacji osoby niepełnosprawnej, okazuje się razem z dowodem osobistym lub innym dokumentem potwierdzającym tożsamość osoby uprawnionej.

➔ **Osoby niewidome, niebędące osobami o znacznym stopniu niepełnosprawności** (niezdolnymi do samodzielnej egzystencji, inwalidami I grupy), mają prawo do:

→ 37% ulgi w 2 klasie pociągów PKP oraz w autobusach PKS

na podstawie biletów jednorazowych lub miesięcznych imiennych. Do ulgi uprawnia jeden z dokumentów (wymienionych powyżej, przy okazji omawiania uprawnień osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności) stwierdzających inwalidztwo, niezdolność do pracy albo niepełnosprawność z powodu stanu narządu wzroku.

➔ **Opiekun lub przewodnik towarzyszący w podróży:**

→ **osobie o znacznym stopniu niepełnosprawności** (niezdolnej do samodzielnej egzystencji, inwalidzie I grupy), lub

→ **osobie niewidomej,**

na podstawie jednego z dokumentów podopiecznego oraz biletów jednorazowych, ma prawo do 95% ulgi w pociągach PKP i autobusach PKS. Opiekun lub przewodnik, wg ustawy, musi być osobą pełnoletnią. Przewodnikiem osoby niewidomej może być też osoba, która ukończyła 13 lat, albo pies – przewodnik (wtedy również za psa ponosimy ulgową opłatę).

➔ **Dzieci i młodzież niepełnosprawna oraz ich rodzice lub opiekunowie** (chodzi o jedno z rodziców oraz o jednego opiekuna) mają prawo do:

→ 78% ulgi w pociągach PKP i autobusach PKS na trasie z miejsca zamieszkania lub miejsca pobytu do: przedszkola, szkoły, szkoły wyższej, placówki opiekuńczo-wychowawczej, placówki oświatowo-wychowawczej, specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego, specjalnego ośrodka wychowaw-

czego, ośrodka umożliwiającego dzieciom i młodzieży spełnianie obowiązku szkolnego i obowiązku nauki, ośrodka rehabilitacyjno-wychowawczego, domu pomocy społecznej, ośrodka wsparcia, zakładu opieki zdrowotnej, poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, a także na turnus rehabilitacyjny – i z powrotem (dzieci na podstawie biletów jednorazowych lub miesięcznych imiennych, rodzice lub opiekunowie – biletów jednorazowych).

Korzystający z ulgowych przejazdów są zobowiązani posiadać odpowiedni dokument potwierdzający niepełnosprawność:

1) dla dzieci i młodzieży uczęszczającej do przedszkola, szkoły albo szkoły wyższej (innej placówki o charakterze oświatowym):

- legitymacja przedszkolna dla dzieci niepełnosprawnych,
- legitymacja szkolna dla uczniów niepełnosprawnych,
- legitymacja szkolna albo studencka wraz z jednym z dokumentów wymienionych poniżej – w punkcie 2.

2) dla dzieci i młodzieży nieuczęszczającej do szkoły (innych placówek z punktu 1):

- wypis z treści orzeczenia lekarza orzecznika ZUS, stwierdzającego niezdolność do samodzielnej egzystencji, całkowitą albo częściową niezdolność do pracy (od 1.01.2005 prawomocne orzeczenie można również uzyskać w drugiej instancji – od komisji lekarskiej ZUS, należy się więc spodziewać, że uprawniającym dokumentem będzie też wypis z orzeczenia komisji),
- wypis z treści orzeczenia komisji lekarskiej ds. inwalidztwa i zatrudnienia, stwierdzającego zaliczenie do jednej z grup inwalidzkich,
- legitymacja dokumentująca niepełnosprawność, wystawiona przez uprawniony organ.

UWAGA: Przy przejazdach do jednostek udzielających świadczeń zdrowotnych albo pomocy społecznej bądź organizujących turnusy rehabilitacyjne dodatkowo, oprócz wymienionych dokumentów, wymagane jest zaświadczenie (zawiadomienie) określające:

- miejsce i termin badania, leczenia, konsultacji, zajęć rehabilitacyjnych, zajęć terapeutycznych albo pobytu w ośrodku wsparcia, domu pomocy społecznej, lub na turnusie rehabilitacyjnym,
- odpowiednio (w drodze powrotnej), potwierdzające stawienie się na badaniach, konsultacji, turnusie itp.

3) rodzice lub opiekunowie mogą korzystać z ulgowych przejazdów PKP lub PKS na podstawie wymienionych powyżej, w punkcie 1 i 2 dokumentów podopiecznych. Podróżując bez dziecka (po dziecko, po odwiezieniu dziecka) należy mieć zaświadczenie ze szkoły lub innej placówki, a w sytuacjach opisanych w ramce – również podane tam zaświadczenia/zawiadomienia.

➔ W innych relacjach niż określone powyżej dzieci i młodzież niepełnosprawna mają odpowiednio prawo do następujących ulg:

a) dzieci do ukończenia 4 lat korzystają z bezpłatnych przejazdów w 2 klasie pociągów PKP oraz w autobusach PKS w komunikacji zwykłej i przyspieszonej (pod warunkiem, że nie zajmują oddzielnego miejsca tzn. siedzą „na kolanach”) – na podstawie biletów jednorazowych oraz dokumentu stwierdzającego wiek dziecka (np. książeczka zdrowia dziecka, dowód osobisty jednego z rodziców). Jeśli dziecko korzysta z oddzielnego miejsca w autobusie PKS ulga wynosi 78%.

b) dzieci w wieku powyżej 4 lat do rozpoczęcia odbywania obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego mają prawo do 37% ulgi przy przejazdach pociągami osobowymi, pospieszными i ekspresowymi oraz w autobusach PKS, w komunikacji zwykłej i przyspieszonej – na podstawie biletów jednorazowych oraz następujących dokumentów:

- dokumentu stwierdzającego wiek dziecka,
- zaświadczenia o odroczeniu spełniania obowiązku szkolnego, wydanego przez dyrektora publicznej szkoły podstawowej,
- legitymacji przedszkolnej dla dziecka niepełnosprawnego.

c) dzieci i młodzież, uczęszczająca do szkoły (dotyczy to również obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego) nie dłużej niż do ukończenia 24 roku życia (studenci do ukończenia 26 lat) – mają prawo do 49% ulgi w pociągach osobowych i pospiesznych oraz w autobusach PKS w komunikacji zwykłej i przyspieszonej, na podstawie biletów imiennych miesięcznych. Jeśli kupuje się bilet jednorazowy przysługuje ulga 37% w przypadku przejazdów pociągami osobowymi, pospieszными i ekspresowymi. Do ulg uprawnia: zaświadczenie o spełnieniu obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego, legitymacja szkolna lub studencka wraz z dowodem osobistym albo innym dokumentem umożliwiającym stwierdzenie wieku jeśli nie jest on określony w legitymacjach. Powyższa grupa nie ma żadnej ulgi przy zakupie biletów jednorazowych w komunikacji autobusowej.

Ulgi w PKS/PKP dla inwalidów wojennych i wojskowych

(Dz. U. z 2002 r., Nr 9, poz. 87 z późn. zm.)

Inwalidzi wojenni i wojskowi – na podstawie biletów jednorazowych i książeczki inwalidy, mają prawo do:

- ulgi 37% w komunikacji krajowej w 1 i 2 klasie pociągów i w autobusach w komunikacji zwykłej, przyspieszonej i pospiesznej,
- ulgi 78% w komunikacji krajowej w 1 i 2 klasie pociągów osobowych i pospiesznych i w autobusach w komunikacji zwykłej, przyspieszonej i pospiesznej – do tej ulgi uprawniony jest **inwalida I grupy**,
- ulgi 95% w komunikacji krajowej w 1 i 2 klasie pociągów i w autobusach w komunikacji zwykłej,

przyspieszonej i pospiesznej – do tej ulgi uprawniony jest **przewodnik lub opiekun towarzyszący w podróży inwalidzie I grupy**.

Ulgi w komunikacji miejskiej na terenie Warszawy

(Dz. Urzędowy Woj. Mazowieckiego z 2004 r., Nr 320, poz. 10549)

Prawo do ulgowych lub bezpłatnych przejazdów w komunikacji miejskiej ustalają władze danego miasta – dlatego też w różnych miejscach Polski (różnych miastach) osoby niepełnosprawne mogą korzystać z innych zwolnień/rabatów. Poniżej, dla przykładu podajemy jakie ulgi obowiązują na terenie Warszawy.

➔ **Osoby, które ukończyły 70 lat** – bezpłatne przejazdy na podstawie dowodu osobistego *lub innego dokumentu zawierającego zdjęcie i datę urodzenia*.

➔ **Renciści i emeryci** do ukończenia 70 roku życia mają prawo do:

→ 48% ulgi w opłatach na podstawie: aktualnego odcinka emerytury lub renty, łącznie z dowodem tożsamości,

→ 48% ulgi dla małżonka, na którego jest pobierany dodatek rodzinny, na podstawie aktualnej decyzji organu emerytalno-rentowego wraz z dokumentem tożsamości.

➔ **Osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności lub osoby uznane za całkowicie niezdolne do pracy i samodzielnej egzystencji lub inwalidzi I grupy** (oraz wskazany przez nich przewodnik) mają prawo do:

→ bezpłatnych przejazdów na podstawie orzeczenia potwierdzającego stopień niepełnosprawności (całkowitą niezdolność do samodzielnej egzystencji, grupę inwalidztwa).

➔ **Osoby ociemniałe** (oraz wskazany przez nich przewodnik) mają prawo do:

→ bezpłatnych przejazdów na podstawie legitymacji Polskiego Związku Niewidomych.

➔ **Osoby upośledzone umysłowo** (oraz ich opiekun) mają prawo do:

→ bezpłatnych przejazdów na podstawie legitymacji Polskiego Stowarzyszenia na rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym.

➔ **Dzieci i młodzież dotknięta inwalidztwem lub niepełnosprawna, nie dłużej niż do ukończenia 26 roku życia**, ma prawo do bezpłatnych przejazdów na podstawie:

→ ważnej legitymacji: placówki oświatowej (dla uczniów dotkniętych inwalidztwem lub niepełnosprawnością), Krajowego Komitetu Pomocy Dzieciom i Młodzieży Niepełnosprawnej przy ZG TPD, Polskiego Związku Głuchych, lub

→ orzeczenia stwierdzającego zaliczenie do jednej z grup inwalidów, o niezdolności do pracy, bądź orzeczenia o niepełnosprawności/stopniu niepełnosprawności.

➔ **Opiekun dzieci i młodzieży dotkniętej inwalidztwem** (opisanej wyżej), ma prawo do bezpłatnych przejazdów jeżeli:

→ podróżuje z dzieckiem – na podstawie dokumentu dziecka, bez ograniczeń trasy,

→ podróżuje po dziecko lub po odwiezieniu dziecka – wyłącznie na trasie: dom – placówka oświatowa, ośrodek terapii, przychodnia lekarska, zakład opieki zdrowotnej - na podstawie zaświadczenia (z podanym adresem zamieszkania osoby podróżującej oraz adresem placówki) wydanego przez placówkę oświatową, ośrodek terapii, przychodnię lekarską, ZOZ.

➔ **Dzieci i młodzież uczęszczająca do szkół specjalnych** ma prawo do bezpłatnych przejazdów na trasie: miejsce zamieszkania – szkoła, na podstawie ważnej legitymacji szkoły specjalnej z podaną trasą dojazdu. Do bezpłatnego przejazdu ma również prawo opiekun dziecka na podstawie zaświadczenia wydanego przez szkołę specjalną z podaną trasą dojazdu.

➔ **Inwalidzi wojenni i wojskowi** mają prawo do bezpłatnych przejazdów na podstawie książeczki inwalidy wojennego (wojskowego) wydanej przez ZUS. Do bezpłatnego przejazdu ma również prawo przewodnik inwalidy wojennego (wojskowego) I grupy na podstawie wskazania przez inwalidę.

(uprawnienia dwóch ostatnich grup wynikają ze specjalnych ustaw ich dotyczących, nie zależą więc od decyzji władz lokalnych i są takie same w całej Polsce)

UWAGA: Nie podlegają opłacie za przewóz bagażu: sprzęt i wózki inwalidzkie, a także psy – przewodnicy osób ociemniałych (okazujemy wtedy dokument dla potwierdzenia uprawnień danej osoby).

Niestosowanie się do wybranych znaków drogowych – karta parkingowa

(Dz. U. z 2005 r., Nr 108, poz. 908)

Osoby niepełnosprawne o obniżonej sprawności ruchowej, kierujące pojazdem samochodowym lub **kierowca przewożący osoby o obniżonej sprawności ruchowej**, jak również **pracownicy placówek** zajmujących się opieką, rehabilitacją lub edukacją niepełnosprawnych pozostających pod opieką tych placówek, mogą nie stosować się do następujących znaków – pod warunkiem zachowania szczególnej ostrożności:

- „zakaz ruchu w obu kierunkach” (B-1),
- „zakaz wjazdu pojazdów silnikowych, z wyjątkiem motocykli jednośladowych” (B-3),
- „zakaz wjazdu autobusów” (B-3a),
- „zakaz wjazdu motocykli” (B-4),
- „zakaz wjazdu motorowerów” (B-10),
- „zakaz postoju” (B-35) – dopuszczalny czas postoju dłuższy niż 1 minuta jest wskazany na znaku albo na umieszczonej pod nim tabliczce,
- „zakaz postoju w dni nieparzyste” (B-37),
- „zakaz postoju w dni parzyste” (B-38),
- „strefa ograniczonego postoju” (B-39).

Znaki te wylicza § 33.2 rozporządzenia w sprawie znaków i sygnałów drogowych (*Dz. U. z 2002 r., Nr 170, poz. 1393*).

UWAGA: Aby móc nie stosować się do wymienionych powyżej znaków osoba niepełnosprawna musi posiadać kartę parkingową. Kartę wydaje starosta – należy zgłosić się do wydziału transportu urzędu powiatowego.

KTO JEST UPRAWNIONY DO OTRZYMANIA KARTY PARKINGOWEJ

Kartę parkingową osobie niepełnosprawnej wydaje się na podstawie:

- orzeczenia o zaliczeniu do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności,
- orzeczenia o całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji (również orzeczenia zaliczającego do I grupy inwalidzkiej),
- orzeczenia o całkowitej niezdolności do pracy (również orzeczenia zaliczającego do II grupy inwalidzkiej),
- orzeczenia o zaliczeniu do lekkiego stopnia niepełnosprawności o przyczynie niepełnosprawności z kodu R lub N,
- orzeczenia o zaliczeniu do lekkiego stopnia niepełnosprawności wraz ze wskazaniem o ograniczonej sprawności ruchowej,
- orzeczenia równoważnego z orzeczeniem o stopniu lekkim (III grupa inwalidzka, orzeczenie o częściowej niezdolności do pracy lub celowości przekwalifikowania zawodowego), w którym nie jest określona przyczyna niepełnosprawności – w tym przypadku trzeba jednak posiadać dodatkowo zaświadczenie lekarskie potwierdzające ograniczenie sprawności ruchowej.

Wzór karty parkingowej dla osoby niepełnosprawnej potwierdzającej uprawnienie do niestosowania się do niektórych znaków drogowych

Karta parkingowa osoby niepełnosprawnej
Parking card

Data ważności: 00-00-0000
Nr: 000 000000
Organ wydający:

Wzrost Unii Europejskiej

Imię: _____
Nazwisko: _____

fotografia

Karta parkingowa potwierdza uprawnienie:
a) właściciela karty,
b) kierowcy przewożącego właściciela karty do korzystania z ulg i przywilejów określonych w przepisach ruchu drogowego.

Karta parkingowa powinna być umieszczona za przednią szybą pojazdu samochodowego w sposób umożliwiający odczytanie jej pierwszej strony.

Podpis: _____

Opłata za wydanie karty wynosi **25 zł**. Podobną kartę otrzymują również placówki pomagające niepełnosprawnym. Wzory dokumentów zawiera rozporządzenie w sprawie wzoru kart parkingowych dla osób niepełnosprawnych i placówek zajmujących się opieką rehabilitacją lub edukacją tych osób (*Dz. U. z 2004 r., Nr 67, poz. 616*).

Karta parkingowa powinna być umieszczona za przednią szybą pojazdu samochodowego w sposób umożliwiający jej odczytanie (odczytanie pierwszej strony – z symbolem wózka inwalidzkiego).

Samochód osoby, która ma prawo nie stosować się do wymienionych znaków może być oznaczony (*Dz. U. z 2002 r., Nr 133, poz. 1123 z późn. zm.*) tzw. emblematem inwalidzkim, ale nie jest to formalny dokument. Pamiętajmy, że naklejenie emblematu to tylko

oznaczenie pojazdu jako samochodu osoby niepełnosprawnej – do wybranych znaków nie stosujemy się na podstawie karty parkingowej.

System płatnego parkowania w centrum Warszawy

(Dz. Urzędowy Woj. Mazowieckiego z 2003 r., Nr 298, poz. 7866)

Systemy płatnego parkowania obowiązują w wielu miastach w Polsce. Ich celem jest ograniczenie ruchu w centrach metropolii, co ma pomóc w rozładowaniu korków ulicznych oraz zachęcać do korzystania z miejskich środków transportu. Poniżej, dla przykładu, prezentujemy udogodnienia dla niepełnosprawnych, które wprowadzono w ramach systemu płatnego parkowania w Warszawie.

W centrum Warszawy, na obszarze objętym niestrzeżonym, płatnym parkowaniem, z opłat zwolnione są osoby niepełnosprawne:

- 1) posiadające **kartę parkingową** – ale tylko jeśli parkują na miejscach wyznaczonych dla osób niepełnosprawnych,
- 2) posiadające **Kartę N+** mogą parkować na dowolnych miejscach w systemie płatnego parkowania.

Karta N+ wydawana jest:

- osobie niepełnosprawnej o znacznym stopniu niepełnosprawności, lub
- osobie, której niepełnosprawność spowodowana jest upośledzeniem narządu ruchu, powodującym trudności w poruszaniu, potwierdzonym w orzeczeniu o niepełnosprawności.

Karta może zostać wydana również na wniosek rodziców dzieci niepełnosprawnych lub opiekunów prawnych dzieci niepełnosprawnych. Osoba, której ma być wydana karta musi być właścicielem samochodu (o dopuszczalnej masie całkowitej do 2,5 tony). Ponieważ do wydania karty N+ niezbędne jest okazanie karty parkingowej, osoba starająca się o kartę N+ musi najpierw spełnić warunki konieczne do otrzymania

karty parkingowej (patrz poprzedni rozdział). Karta N+ jest bezpłatna. Przysługuje na jeden konkretny pojazd (jego dane wpisane są w karcie). Przy składaniu wniosku o wydanie Karty N+ należy przedstawić:

- dowód osobisty,
- dowód rejestracyjny pojazdu, na który wystawiona będzie Karta N+,
- kartę parkingową,
- dokument potwierdzający znaczny stopień niepełnosprawności lub inny stopień i trudności w poruszaniu się (orzeczenie komisji lekarskiej o zaliczeniu do I, II lub III grupy inwalidów lub orzeczenie zespołu ds. orzekania o niepełnosprawności albo orzeczenie lekarza orzecznika ZUS).

Kartę N+ można uzyskać w Biurach Obsługi Klienta:

- Urząd Dzielnicy Wola, Al. Solidarności 90, wejście D, pok. 18, tel. 636 43 29,
- Urząd Dzielnicy Ochota, ul. Grójecka 17 a, pok. 12, tel. 823 93 19,
- Praga: Zespół Nieruchomości Komunalnych, ul. Jagiellońska 23, pok.1, tel. 619 38 91 wew. 60,
- Urząd Dzielnicy Mokotów, ul. Rakowiecka 25/27, kancelaria, tel. 646 84 50,
- Urząd Dzielnicy Śródmieście, ul. Nowogrodzka 43, pok. 8, tel. 699 83 80,
- plac Grzybowski – pawilon, tel. 0-508 004 099.

Wszystkie biura są czynne w godz. 9.00-17.00.

(na podstawie informacji ze strony internetowej Zarządu Dróg Miejskich w Warszawie: www.zdm.waw.pl)

UWAGA:

- Kartę N+ umieszczamy w samochodzie w widocznym miejscu (wewnątrz pojazdu za przednią szybą tak, aby była całkowicie widoczna z zewnątrz).
- Karta N+ jest ważna przez okres, na jaki zostało wydane orzeczenie o niepełnosprawności, jednak nie dłużej niż przez 3 lata. Traci ważność, jeśli sprzedamy samochód lub zmienią się dane, na podstawie których została wydana.

- O Kartę N+ może też wystąpić osoba niepełnosprawna nie będąca mieszkańcem Warszawy, ale np. często przyjeżdżająca do stolicy i poruszająca się na obszarze objętym parkowaniem płatnym.
- Jeśli osoba niepełnosprawna, która posiada kartę parkingową, a nie posiada karty N+, parkuje samochód na miejscu nieprzeznaczonym dla niepełnosprawnych, musi ponieść opłatę.
- **Rzecznik Praw Obywatelskich uważa, że uchwała Nr XX/349/2003 Rady m. st. Warszawy jest niezgodna z konstytucją. Chodzi o przepisy przyznające niepełnosprawnym uprawnienia do bezpłatnego parkowania (prawo do otrzymania karty N+) tylko wtedy, jeśli są właścicielami samochodu. Prawa tego nie mają osoby korzystające z samochodów np. na podstawie użyczenia, umowy leasingu. Prawdopodobnie, w wyniku działań RPO przepisy te ulegną zmianie.**

Z opłat za parkowanie w strefie płatnego parkowania zwolnione są również *instytucje obsługujące przewóz osób niepełnosprawnych, mających trudności w poruszaniu się, podczas wykonywania czynności statutowych pojazdami samochodowymi zewnętrźnie trwale oznakowanymi.*

Ulgi pocztowe

(Dz. U. z 2003 r., Nr 130, poz. 1188 z późn. zm.)

Udogodnienia związane z usługami pocztowymi to m.in.: bezpłatna usługa doręczania listów, paczek i przekazów bezpośrednio do domu. Listonosz powinien również przyjąć od osoby niepełnosprawnej prawidłowo opłaconą przesyłkę (nie może to być przesyłka rejestrowana). Do powyższych udogodnień mają prawo osoby:

- z uszkodzeniem narządu ruchu powodującym konieczność korzystania z wózka inwalidzkiego,
- niewidome lub ociemniałe.

Zapotrzebowanie na usługę zgłasza się w urzędzie pocztowym właściwym dla miejsca zamieszkania lub u listonosza obsługującego nasz rejon.

Placówki pocztowe muszą być dostosowane do obsługi osób niepełnosprawnych, szczególnie niepełnosprawnych na wózkach inwalidzkich. Dostosowanie to powinno polegać na wydzieleniu specjalnie przystosowanych i oznakowanych stanowisk w placówkach pocztowych oraz na takim umieszczeniu skrzynek pocztowych, aby umożliwić korzystanie z nich osobom na wózkach.

Ulgi telekomunikacyjne

(Dz. U. z 2004 r., Nr 171, poz. 1800 z późn. zm.)

Ustawa prawo telekomunikacyjne mówi o następujących obowiązkach, jakie mają świadczący usługi, względem osób niepełnosprawnych:

- obowiązek zapewnienia osobom niepełnosprawnym dostępu do świadczonej usługi powszechnej przez: oferowanie urządzeń końcowych przystosowanych do używania przez osoby niepełnosprawne, jeżeli używanie takiego urządzenia jest niezbędne do zapewnienia im dostępu do usługi powszechnej, oraz oferowanie udogodnień ułatwiających osobom niepełnosprawnym korzystanie z usługi powszechnej (oznacza to np. posiadanie w ofercie takich urządzeń jak wideofony, tekstofony, odpowiednie oznaczenie aparatów publicznych, umożliwiające korzystanie z nich przez osoby słabowidzące, takie ich umieszczenie, aby były dostępne dla osób na wózkach, oznakowanie kart telefonicznych z myślą o niewidomych itp.),
- obowiązek ustalania ceny usługi powszechnej lub poszczególnych usług wchodzących w jej skład, tak aby uwzględniała ona możliwości ekonomiczne użytkowników końcowych lub odpowiadała ich potrzebom poprzez oferowanie różnych pakietów cenowych oraz sposoby korzystania z usług ze szczególnym uwzględnieniem konsumentów będących osobami niepełnosprawnymi.

Telekomunikacja Polska S.A.

Udziela osobom niepełnosprawnym następujących rabatów w opłatach za usługi telekomunikacyjne:

- **za przyłączenie urządzenia końcowego do sieci TP** – rabat w wysokości 50% opłaty podstawowej, wynikającej z obowiązującego cennika usług,
- **w abonamencie telefonicznym** – rabat w wysokości 50% opłaty podstawowej: planu TP tanie wieczory i weekendy, planu TP socjalnego, TP standardowego, planu sekundowego TP dom (dwa ostatnie plany nie są już oferowane nowym klientom), wynikającej z obowiązującego cennika usług.

Rabatów udziela się na podstawie **orzeczeń powiatowego lub wojewódzkiego zespołu ds. orzekania o niepełnosprawności**.

Do rabatów mają prawo tylko niektóre grupy osób niepełnosprawnych:

- w przypadku choroby narządu wzroku – z orzeczeniem znacznego stopnia niepełnosprawności z symbolem przyczyny niepełnosprawności **04-O** – choroby narządu wzroku,
- w przypadku zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu z orzeczeniem znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności z symbolem przyczyny niepełnosprawności **03-L** – zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu,
- w przypadku zastosowania przez zespół orzekający w orzeczeniu więcej niż jednego symbolu przyczyny niepełnosprawności:
  - z orzeczeniem znacznego stopnia niepełnosprawności, jeżeli w łącznym symbolu przyczyny niepełnosprawności występuje symbol przyczyny niepełnosprawności **04-O** – choroby narządu wzroku,
  - z orzeczeniem znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, jeżeli w łącznym symbolu przyczyny niepełnosprawności występuje symbol przyczyny niepełnosprawności **03-L** – zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu.

Rabaty udzielane są osobom niepełnosprawnym, które ukończyły 16 rok życia.

Rabatów udziela się także osobom niepełnosprawnym, które nabyły prawa do ulg na podstawie:

- przepisów rozporządzenia Ministra Łączności z 21 października 1996 r. w sprawie określenia zakresu dostępu osób niepełnosprawnych do świadczonych usług pocztowych lub telekomunikacyjnych o charakterze powszechnym, jeżeli stopień niepełnosprawności orzeczony został na stałe; w przypadku okresowego orzeczenia o stopniu niepełnosprawności udziela się rabatów na czas określony w orzeczeniu.

Rabat może otrzymać albo osoba niepełnosprawna uprawniona do uzyskania rabatu albo jej prawny opiekun w razie stałego lub czasowego zamieszkiwania opiekuna prawnego razem z osobą niepełnosprawną. Pod pojęciem stałego lub czasowego zamieszkiwania, rozumie się stałe lub czasowe zameldowanie niepełnosprawnego i opiekuna prawnego w tym samym lokalu mieszkalnym lub budynku.

(fragment o rabatach udzielanych przez TP przygotowano na podstawie informacji dostarczonych przez Departament Public Relations)

Inni operatorzy, w tym operatorzy sieci telefonii komórkowych mogą podjąć decyzję o zapewnieniu ulg osobom niepełnosprawnym. Informacji najlepiej szukać na ich stronach internetowych lub dzwonić na infolinie poszczególnych firm.

Abonament za radio i telewizję

(Dz. U. z 2005 r., Nr 85, poz. 728)

Abonamentu nie płacą:

➔ **Osoby niepełnosprawne**, z orzeczeniem o:

- I grupie inwalidztwa,
- całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji,

- znacznym stopniu niepełnosprawności,
- trwałej lub okresowej całkowitej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym, którym przysługuje zasiłek pielęgnacyjny,

na podstawie orzeczenia właściwego organu orzekającego oraz zaświadczenia o pobieraniu zasiłku lub dodatku pielęgnacyjnego, albo orzeczenia właściwej instancji sądu uchylającego wcześniejszą decyzję organu orzekającego oraz zaświadczenia o pobieraniu zasiłku lub dodatku pielęgnacyjnego;

➔ **Osoby, które ukończyły 75 lat** na podstawie dowodu osobistego;

➔ **Osoby, które otrzymują świadczenie pielęgnacyjne lub rentę socjalną** – na podstawie decyzji właściwego organu wypłacającego świadczenia (np. urzędu gminy, ośrodka pomocy społecznej, oddziału ZUS);

➔ **Osoby niesłyszące, u których stwierdzono całkowitą głuchotę lub obustronne upośledzenie słuchu** na podstawie jednego z dokumentów:

- legitymacji Polskiego Związku Głuchych,
- orzeczenia o całkowitej głuchocie lub obustronnym upośledzeniu słuchu, wydanego przez właściwy organ orzekający,
- zaświadczenia wystawionego przez zakład opieki zdrowotnej;

➔ **Osoby niewidome, których ostrość wzroku nie przekracza 15%**, na podstawie jednego z dokumentów:

- legitymacji Polskiego Związku Niewidomych lub Związku Ociemniałych Żołnierzy Rzeczypospolitej Polskiej,
- orzeczenia stwierdzającego zaliczenie do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności z tytułu uszkodzenia narządu wzroku lub orzeczenia stwierdzającego wymagane uszkodzenie (ostrość wzroku nie przekracza 15%) wydanych przez właściwy organ orzekający,
- zaświadczenia wystawionego przez zakład opieki zdrowotnej.

Kiedy osoba uprawniona do zwolnienia z opłaty, traci to uprawnienie

Osoba zaliczona do jednej z wymienionych powyżej grup, traci uprawnienie jeśli zamieszkuje wspólnie (*pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym*) z co najmniej dwiema osobami, które ukończyły 26 rok życia i nie mają prawa do zwolnień.

Aby uzyskać zwolnienie należy przedstawić w urzędzie pocztowym w miejscu stałego pobytu odpowiedni, wymieniony powyżej, dokument oraz oświadczenie o spełnianiu warunków do uzyskania zwolnienia. Zwolnienie od opłaty następuje od początku miesiąca, następującego po miesiącu, w którym przedstawiono odpowiedni dokument i oświadczenie.

Opisane wyżej zwolnienia wylicza ustawa z 21 kwietnia 2005 r. o opłatach abonamentowych. Jednak do zwolnień uprawnione są również inne grupy, niewymienione w ustawie. Abonamentu nie płacą m.in. **inwalidzi wojenni i wojskowi** (*ich uprawnienia zawarte są w ustawie z dn. 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin, Dz. U. z 2002 r., Nr 9, poz. 87 z późn. zm.*).

Ulgowe bilety do muzeów

(Dz. U. z 1997 r., Nr 130, poz. 854)

Wprowadzenie ulgowych opłat jest obowiązkiem muzeów państwowych. **Ulgowe bilety mogą kupować: osoby niepełnosprawne wraz z opiekunami oraz renciści, emeryci**, nauczyciele wszystkich szkół, studenci i uczniowie. Bezpłatny wstęp przysługuje dzieciom do lat 7.

Zwolnienie od podatków lokalnych

(Dz. U. z 2002 r., Nr 9, poz. 84 z późn. zm.)

Osoby niepełnosprawne (niewidome, głuchonieme, niedołążne) są zwolnione z płacenia **podatku od posiadania psów** (będących pomocą dla tych osób) na podstawie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności (niezdolności do pracy, inwalidztwie).

Podatek dochodowy

(Dz. U. z 2000 r., Nr 14, poz. 176 z późn. zm.)

Osoba niepełnosprawna (lub utrzymująca osobę niepełnosprawną) może odliczyć niektóre wydatki od dochodu podlegającego opodatkowaniu. Należą do nich między innymi:

- wydatki na przystosowanie pomieszczeń lub pojazdów do potrzeb wynikających z niepełnosprawności,
- zakup sprzętu rehabilitacyjnego i pomocy technicznych potrzebnych w rehabilitacji lub czynnościach życiowych,
- zakup leków związanych z niepełnosprawnością,
- koszty pobytu na turnusie rehabilitacyjnym oraz w sanatorium.

Nie można odliczać powyższych wydatków jeśli finansowane były np. ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych czy zakładowego funduszu rehabilitacji.

Szczegółowe informacje o podatku dochodowym i odliczeniach przysługujących osobom niepełnosprawnym znajdują się w broszurze: „Niepełnosprawni – podatki”.

Karta Praw Osób Niepełnosprawnych

(M. P. z 1997 r., Nr 50, poz. 475)

Jednym z podstawowych dokumentów dotyczących osób niepełnosprawnych jest Karta Praw Osób Niepełnosprawnych. **Karta jest aktem ogólnym. Nie jest źródłem prawa, nie gwarantuje konkretnych uprawnień, można jednak oficjalnie powoływać się na nią, jako na akt uchwalony przez Sejm RP.** Na wstępie w Karcie stwierdza się, że osoby niepełnosprawne, czyli osoby, których sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę oraz wypełnianie ról społecznych, zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowymi mają prawo do niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia oraz nie

mogą podlegać dyskryminacji. Dalej w Karcie wymienione są prawa osób niepełnosprawnych m.in. dostęp do opieki medycznej i rehabilitacji, nauki w szkołach wspólnie z osobami sprawnymi oraz pełnego uczestnictwa w życiu publicznym.

Adresy organizacji i instytucji, które mogą służyć poradą i informacją

CENTRUM INFORMACYJNE DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Miejsce przyjazne osobom niepełnosprawnym, w którym zespół specjalistów i wolontariuszy udziela porad prawnych, zawodowych, obywatelskich oraz wsparcia psychologicznego. Centrum powstało z inicjatywy Stowarzyszenia Przyjaciół Integracji.

ul. Dzielna 1, 00-162 Warszawa

tel. (0-22) 831 85 82, 831 01 39

fax 831 85 82 w. 13

e-mail: centrum@niepelnosprawni.info

Z Centrum można kontaktować się osobiście, telefonicznie lub korespondencyjnie. Centrum czynne jest od poniedziałku do piątku w godz. 9.00-17.00. Siedziba dostępna jest dla osób poruszających się na wózkach.

Informacji na temat uprawnień osób niepełnosprawnych warto również szukać w portalu internetowym:

www.niepelnosprawni.info

**BIURO PEŁNOMOCNIKA RZĄDU DO SPRAW
OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH**

ul. Gałczyńskiego 4, 00-362 Warszawa
tel. (0-22) 826 96 73, 826 12 61 w. 107, fax 826 51 46
e-mail: bon.sekretariat@mps.gov.pl
dostęp dla niepełnosprawnych – tak

FUNDACJA AKTYWNEJ REHABILITACJI FAR

ul. Inspektowa 1, 02-711 Warszawa
tel./fax (0-22) 651 88 02, 651 88 03
e-mail: info@far.org.pl, <http://www.far.org.pl>
dostęp dla niepełnosprawnych – tak

**POLSKIE STOWARZYSZENIE NA RZECZ OSÓB
Z UPOŚLEDZENIEM UMYSŁOWYM
– ZARZĄD GŁÓWNY**

ul. Głogowa 2b, 02-639 Warszawa
tel. (0-22) 848 82 60, 846 03 14, fax 848 61 62
e-mail: zg@psouu.org.pl, wyzwanie@free.ngo.pl
<http://www.psouu.org.pl>
dostęp dla niepełnosprawnych – tak

**POLSKIE TOWARZYSTWO STWARDNIENIA
ROZSIANEGO**

CENTRUM INFORMACYJNE SM
Al. Jerozolimskie 65/79, 00-697 Warszawa
tel. (0-22) 630 72 15, fax 630 72 20
e-mail: a.bartuszek@ptsr.org.pl
<http://ptsr.idn.org.pl>, <http://ptsr.strefa.pl>
dostęp dla niepełnosprawnych – tak

**POLSKIE TOWARZYSTWO WALKI
Z KALECTWEM – ZARZĄD GŁÓWNY**

ul. Oleandrów 4 m. 10, 00-629 Warszawa
tel. (0-22) 825 98 39
e-mail: tewuka@poczta.onet.pl
dostęp dla niepełnosprawnych – tak

**POLSKI ZWIĄZEK EMERYTÓW, RENCISTÓW
I INWALIDÓW – ZARZĄD GŁÓWNY**

Aleje Jerozolimskie 30, 00-024 Warszawa
tel. (0-22) 827 09 15
dostęp dla niepełnosprawnych – nie

POLSKI ZWIĄZEK GŁUCHYCH - ZARZĄD GŁÓWNY

ul. Podwale 23, 00-261 Warszawa
tel. (0-22) 831 40 71, 831 06 96, tel./fax 635 75 36
e-mail: biuro@zgpzg.org.pl, <http://www.pzg.org.pl>
dostęp dla niepełnosprawnych - nie

POLSKI ZWIĄZEK NIEWIDOMYCH - ZARZĄD GŁÓWNY

ul. Konwiktorska 9, 00-216 Warszawa
tel. (0-22) 831 22 71, 831 33 83, fax 635 76 52
e-mail: pzn@pzn.org.pl, rehab.zg@pzn.org.pl
<http://www.pzn.org.pl>
dostęp dla niepełnosprawnych - tak

STOWARZYSZENIE RODZICÓW I PRZYJACIÓŁ DZIECI NIEWIDOMYCH I SŁABOWIDZĄCYCH „TECZA”

ul. Kopińska 6/10, 02-321 Warszawa
tel./fax (0-22) 658 43 30, 822 03 44
e-mail: rainbow@free.ngo.pl
<http://free.ngo.pl/rainbow>, <http://www.tecza.org>
dostęp dla niepełnosprawnych - tak

TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ DZIECI (przy TPD działa m.in. KRAJOWY KOMITET POMOCY DZIECIOM I MŁODZIEŻY NIEPEŁNOSPRAWNEJ RUCHO WO)

ul. Krakowskie Przedmieście 6, 00-325 Warszawa
tel./fax (0-22) 827 78 44, 826 08 74, fax 826 84 94
e-mail: tpd-zg@tpdzb.org.pl, <http://www.tpdzb.org.pl>
dostęp dla niepełnosprawnych - nie

POLSKIE TOWARZYSTWO CHORÓB NERWOWO-MIĘŚNIOWYCH - ZARZĄD GŁÓWNY

ul. Św. Bonifacego 10, 02-914 Warszawa
tel. (0-22) 642 75 07
e-mail: ptchnm@idn.org.pl
<http://www.idn.org.pl/tzchm>
dostęp dla niepełnosprawnych - tak

ZWIĄZEK INWALIDÓW WOJENNYCH RP - ZARZĄD GŁÓWNY

ul. Kopernika 3, 00-367 Warszawa
tel. (0-22) 826 51 47, 826 44 97, fax 826 14 38
e-mail: ziwrrp@poczta.internetdsl.pl
<http://www.zgziwrrp.internetdsl.pl>
dostęp dla niepełnosprawnych - nie

Więcej informacji o organizacjach pozarządowych z całej Polski zajmujących się osobami niepełnosprawnymi można znaleźć w internetowej bazie danych pod adresem <http://bazy.ngo.pl>.

Baza jest częścią portalu organizacji pozarządowych www.ngo.pl.

Strony internetowe dla osób niepełnosprawnych

www.dzieci.org.pl

Strona dzieci sprawnych inaczej. Rozbudowany serwis skierowany do dzieci i rodziców dzieci niepełnosprawnych. Informacje porządkowane m.in. w następujących działach: newsroom, prawo, przegląd prasy, kalendarz, czasopisma i książki, sztuka dzieci. Dowiemy się jak radzić sobie z konkretną chorobą, problemem. Aktywność i zaangażowanie czytelników/współtwórców serwisu znajduje odzwierciedlenie w zawartości forum. Serwis umożliwia założenie konta i stworzenie własnej strony WWW.

www.idn.org.pl

Serwis ułatwia nawigowanie po stronach dotyczących różnych aspektów niepełnosprawności. Umożliwia osobom niepełnosprawnym oraz organizacjom zajmującym się niepełnosprawnymi zakładanie kont pocztowych i tworzenie stron WWW. Zasoby serwisów IDN opracowywane są zdalnie przez osoby niepełnosprawne z różnych stron Polski, pod patronatem Fundacji Pomocy Matematykom i Informatykom Niepełnosprawnym Ruchowo. Bieżących informacji dostarcza kurier IDN.

www.niepelnosprawni.info

Portal prowadzony przez Stowarzyszenie Przyjaciół Integracji. Uruchomiony z okazji Europejskiego Roku Osób Niepełnosprawnych. Zbiera informacje zarówno z Polski, jak i z zagranicy, ważne dla środowiska niepełnosprawnych. Informacje porządkowane są m.in. w następujących działach: aktualności, prawo, edukacja, turystyka, praca, ogłoszenia, Unia Europejska, Świat Sztuki.

www.onsi.pl

Serwis niesłyszących internautów. Autorzy umożliwiają użytkownikom swobodną wymianę informacji w ramach systemu ogłoszeń, forów i chatów. Strona ma charakter otwarty (zachęca do współuczestnictwa w redagowaniu zawartości) i uniwersalny (nie zawęża się do samej niepełnosprawności i wynikających z niej problemów).

www.pzn.org.pl

Strona skierowana do osób niewidomych i słabowidzących. Znajdziemy tu opis podstawowych pojęć związanych z tym rodzajem niepełnosprawności, porady, opis działania i struktury Polskiego Związku Niewidomych.

www.synapsis.waw.pl

Strona o autyzmie. Zawiera porady praktyczne dla rodziców dzieci autystycznych, informacje prawne oraz namiary na ośrodki zajmujące się problematyką autyzmu. Opisuje również działalność Fundacji Synapsis w zakresie walki z autyzmem, wydawnictwa i akcje prowadzone na rzecz dzieci autystycznych.